

ЧИМ ПАНИ І ПАТРИОТИ ТОРГУЮТЬ.

Хороблива манія еміграції до Америки та Канади опанувала та ще далі опанує робітництво та селянство в старім краю. Багато старокраєвих робітників та селян лише там свій справді нужденний варстат праці, продає останній свій кусок поля за марненький гріш або заложаче той гріш, потрібний на дорогу і за який змушений платити 50 процент, і дає. Іде в надії, що десь там за океаном є долари, яких він багато недовзі має заробити. Лише дома бідує свою родину, що зараз по його відвіді очікує нетерпеливо помочи від нього.

Прийшовши на другий бік, попадає в розп'яку, не знає що з собою почати, до кого пригорнутись, а за роботу годі й думати. Багато наших емігрантів чорно бідуєть, а багато з них кінчає в тій країні доларів самовбивством десь в дебрах канадійських лісів. Родина чекає на долари, а чи діждеться.

Що манія еміграційну між нашим робітництвом та селянством в старому краю поширюють добре платні агенти ріжких корабельних товариств, українська патріотична преса, самоособою, також за гріш. Корабельні товариства на кожному емігрантові добре заробляють, бо кажуть собі за шифарту добре заплатити. Транспорт наших емігрантів не багато рижиться від транспорту худоби. Емігранта везуть

найгіршими поїздами та кораблями, кормлять їх найгіршими харчами, як сирим хлібом, чаєм з сахариною та смердючою рибою, а на кораблях ще й обкрадають. Від часу до часу корабельні товариства посилають ще до старого краю свого агента, якого небудь українського професора, що завжди лягував поміж дощем і вже давно відвід від пожиточної праці. В 1914 році з вибухом світової війни, як добрий воєнка У.С.С., засів один з таких професорів у Відні при колишній боевій управі, там продавав карточки і ще до нині його маркірація не покинчилась.

Агітує він в краю і поміж несвідомою масою, лаєтє нісенітницю про великі канадійські міста, велике багатство, ріжкородні реставрації та весільні долари. Чому професор не оповість правди, чому не каже про злидні, які тут емігрант тепер без праці мусить переживати? Обов'язком кожного робітника в Канаді, що здоровими очима дивиться і бачить це добро тут, поінформувати товаришів і знайомих в краю про дійсне положення в Канаді, щоб вони знали, нащо вони сюди їдуть, що професорські грішки не родять на канадійських корчах. Для наших емігрантів тепер подорож до Канади є ризикозна і задорога. А професором я раджу вжитися за професорську роботу. Торонто, Онт. Мусю М.

СТОРІНКА НАШИХ ЧИТАЧІВ

ЯК МИ СВЯТКУВАЛИ ДЕСЯТИРІЧНИЙ ЮВІЛЕЙ ТУРФДІМ.

Хоч ми в Ейбосі, Б. К., трохі й спільники зі святами десятирічного ювілею ТУРФДІМ, але лише пізно, як ніколи, святкували ми його ад в неаілі, 1. квітня н. р.

На яку бо поваже число українських робітників і робітниць. Того дня майна не робила й була нагода для кожного, хто хотів, взяти участь в святі.

Віче вікрив т. В. Кіндях короткою вступною промовою й покликав до слова т. С. Гаврильшина. Тов. Гаврильшин говорив про здобутки ТУРФДІМ за минулі десять років. Він розповів, з якими труднощами доводилося зустрічатися передуми часем організації, доки згуртували українську трудову еміграцію в Канаді під знаменем культурно-освітньої організації ТУРФДІМ.

Сьогодні організація має шій рад домі вартості пів мільона доларів. А це важнішою є культурна робота, що ведеться в тих домах. В цих праці десяти драматичуртків, оркестр, підготовляється молюдь до кращого майбутнього, устрояється ріжкого рода наукові лекції і т. ін.

На закінчення промови згадав про довгі, які тяжкі та друкарні й школи в Вінніпегу. Він сказав, що це є інституції чисто робітничі, побудована самими робітниками й обов'язком робітників є побути добу, який до певної міри парализує роботу робітничо-фермерської преси.

Помімо того, що ми недавно вислали поверх \$200 на будову Укр. Роб. Дому у Венуер, того дня зібрано \$81 на друкарню й школу, а \$36 для сільного т. Станішевського, який утримує зір в експлоатції, що робить разом 117 доларів.

Розуміючи значення Укр. Роб. Домів і робітничої преси, ми не тільки говоримо про здобутки нашої організації, але поспішаємо й в матеріальному допомозі, бо слова без діла нічого не варті. Як каже народна пословиця — словом кожна не заступити.

Сказавши загально, віче проійшло дуже гарно від кожного зглядом і задоволенням гарне враження в пам'яті тих, які були присутні.

Хай же і розвивається Товариство Український Робітничо-Фермерський Дім!

ЩЕ ПРО КООПЕРАТИВИ.

Вест Форп В'юанс, Онт.

В числі 13 “У.Р.В.” появилася допис “Монтреалу про кооператив п. н. “Забезпечена справа”. А в числі 28 слідуюч допис з Кіневер про кооператив п. н. “Чи треба нам кооператив”.

Дописувач з Кіневер піддав свою думку, як можна приблизно організувати кооператив в кожній місцевості, а також подав міста, в котрих можна би створити гуртові склади, з котрих всі малі кооперативні (філії) побирали би товар. Однак, дописувач не подав певних інформацій, звідки мається взяти фонди на заложення таких головних складів, бо ми знаємо, що на такі головні склади потрібно немалі фонди, щоб можна їх проповадити як слід.

Дальше дописувач згадав, що кооператива може легко існувати, коли буде мати 20 або 30 покупців, а кожний покупець буде рівночасно й шерцем, а один шер шерце коштуватиме лише \$10. Ця справа кооперативна мене так заінтересувала, що я рішив й від себе подати читачам нашої преси своїх кілька слів.

Отже, коли українські організації робітників в Канаді створили такі сильні організації, як культурно-освітню, залогову й поширили містечко, так час би вже в дійсності подумати над забезпеченою справою, над з'організуванням кооператива в кожній місцевості. Так ми повинні всі, як один, над цим справою добре застановитися і сказати собі, що кооператив для робітників є необхідною потребою.

Перше всего, я не вірю, щоб ми могли на початку думати про гуртові склади в великих містах, коли ми не маємо ніяких резервних фондів в заложення таких то складів. По-друге, не було би кому побирати товарні склади, бо ми не маємо ще ніяких зорганізованих кооперативів. По-третє, така кооператива, що закладається на \$10-доларових шерцях, а буде члестити на 20 або 30 покупців і кожний покупець буде мати лише один шер, ніколи не може існувати, а навіть не зможе започаткувати своєї праці, хіба для того визнати відповідну кількість грошей.

Отже, коли ми бажали мати свої робітничі кооперативи і щоб вони в дійсності мали добрий успіх в майбутньому, так ті, котрі будують першими при завоюванні таких кооперативів, не повинні навіть думати про особисту користь зокрема, помімо того, що вони будуть і улюбленими (шерцями) котрої небудь кооперативних уділів заради будемо мати дивіденди. Товариші! Коли ми бажали в майбутньому мати і свої головні склади в великих містах Канади, так ми повинні насамперед заложити кооперативні в поодиноких місцевостях.

Після кооперативних правил кожний випускників уділюєць (шерць) повинні зложити внесове в такій сумі, яка буде предложена кооперативним відділом в даній місцевості. Загальний прихід заради даного кооперативного відділу повинні зачислити до резервного фонду, котрий обов'язково повинні бути при кожній кооперативі.

Кооператива ніколи не буде певна своєю існуючіа, коли при заснованню своїм не подає про резервний фонд. А щоб створити такий кооперативний фонд, заради даного відділу повинні обов'язково зачислити в своїм статуті, що уділюєць не виплачує дивіденди через кілька літ, а чистий зиск заміняє в резервний фонд. А навіть було би добре, щоб товариші, котрі мають гроші, старались визнати кооперативна без жадногор проценту, то тим самим допоможуть створити сильний резервний кооперативний фонд, з котрого можна буде з часом частину призначувати на ріжкі робітничі цілі.

А коли розвинуться кооперативи в кожній місцевості та будуть мати достаточну суму резервного фонду, тоді зможуть в порузунію всі кооперативні відділи створити такі головні склади в усіх більших містах, з котрих би в майбутньому побирали товар. Треба зрозуміти, що коли ми з'організуємо українські робітничі кооперативи в кожній місцевості, де є наші робітники, тим самим скриємо це сильніше наші організації, а ворогам робітничим покажемо на ділі, що ми не спимо, а прямуємо все вперед правильним шляхом до своєї мети.

Нам, робітникам, нема що надіятися на нікого, годі вже давати себе використовувати приватним торговцям, час братися за кооперативну працю, котра принесє робітникам велику користь у майбутньому.

Думаю, що кооперативна справа повинна заінтересувати з'організованих в робітничий час нашої організації, та заставити висказати свої погляди на сторіжках нашої преси. С. Жаровський.

ПРАЦІЛЬНИЙ ВЕЧІР.

Брепфорд, Онт.

В понеділок, 9. квітня н. р. члени відділу Р.З.Т. в Брепфорді, Онт., устроїли працільний вечірок для т. к. Анни Чинда, яка виїхала до Торонто. Першою бесідницею була т. к. А. Іванюк. Вона сказала, що наш відділ з виїздом т. к. Чинду, трітій одну з найкращих своїх працільниць і подякувала згаданій товаришці за її ширшу працю.

Після того промовляв т. Лозинський і т. Мазур, який загостив до нас того вечера з Сейнт Керетис. Починаючи працільною промовою, він зупинився довший час на Р.З.Т. Він переповнив їх користь приносить робітникам Р.З.Т.

Потім була забавя. Розіграно також “кебк”, з якого випало \$3.50. Ту суму призначено на сплату догу друкарні й школи.

На закінчення говорив ще т. Багрий і т. к. А. Чинду, які закінчили подякою присутнім за товариське співчуття. Вона заявила, що буде в дальнє працювати в робітничих рядах, без рішучі, де вона не знаходиться-б. Бажано т. к. Чинду як найкращого успіху в новій місцевості. В. Дубецкий.

ЯК ЛІНДБЕРГ ПЕРЕЛЕТІВ АТЛАНТИК.

ЧАРЛС ЛІНДБЕРГ, слашний американський летун, який перелетів з Нью Йорку до Парижа. Читайте історію летунства в Робітничо-Фермерській Календарі.

ленд і спасся. Є це перші летуни, що перелетали з Європи в Америку на аероплані.

А з Америки до Європи перелетів першим відомий молодий американський летун Чарлс Ліндберг. Перелетів він з Нью Йорку до Парижа. Потім перелетав ще Чемберлін і Левін з Нью Йорку до Айсленбу, коло Берліну. Пізніше перелетів ще Бирд з трома співучасниками, той самий, що перший на аероплані перелетів через північний бігун і що тепер знову збирається туди летіти.

Дуже цікава та історія летунства. Вона забрала багато жертв, вона пхнула людство вперед на шляху нових досягнень.

Про подрібнішу історію летунства ви можете довідатися з Робітничо-Фермерського Календаря. В нему ви знайдете дуже цікаве оповідання самого Ліндберга про те, як він перелетів через Атлантик.

Робітничо-Фермерського Календаря залишилося вже лише кількасот примірників і потім Ви його за ніякі гріші не ді-

Скільки то людей згинуло в бурливих хвилях Атлантийського океану, того самого океану, через який ми їхали до Канади — скільки їх згинуло за спробу перелетіти через його бурливі хвилі з Америки до Європи та з Європи до Америки?

На цій мапі показана дорога, якою Ліндберг летів з Нью Йорку до Парижа. Ось недавно згинуло двоє летунів, чоловік і жінка, що вилетіли з Англії до Америки. Згинули і ніякої чутки про них немає й може не буде. Минулого тижня перелетіли з Європи до Америки два німецькі летуни. Також мало не згинули, але на цюста долетіли до острова коло Ньюфав-

станете. То чому-б не замовити Вам його таки зараз? Оправлення \$1.00. Брошурований 75 ц. Замовлення разом з грішми таки зараз засилайте на адресу: Ukrainian Labor News, Cor. Pritchard & McGregor Sts., Winnipeg, Man.

ЩЕ ОДИН СКАНДАЛ НА ЗАКАРПАТТІ.

БАГАЧЕВІ ЧОРТ ДИТИНУ КОЛИШЕ.

Є така пословиця, що багачеві й когут яйця несе, й чорт дитину колише. Себ-то, що багач за гріші все має. Багачському синкові й при війську добре, а біднякові — та ми самі найкраще знаємо.

Між ріжними скандалами, які в останній час розмердалися в Ужгороді, була теж афера Фалтіна, якого обвинувачували в тому, що він за гріші звільняв рекрутів від війська.

КОРОТКА ІСТОРІЯ ФАЛТИНА.

Хто він такий, звідки зв'язся — невідомо. З лиця видко, що Жид, але тут грав-родю великого чеського патріота й робив на тому “добрі” інтереси. Приїхав до нас голій, босий — сьогодні він мільонер. Був окружним начальником в Севлюжі, потім головним поліційним капітаном в Ужгороді. Але весь час дуже поганю про його говорили й він мусив залишити державну службу й став секретарем союзу фабрикантів.

ЩО ПИСАЛИ ПРО ФАЛТИНА.

Ще перед арештуванням писали про його в “Уй Кеалені”, що він використовує свої знайомства в уряді й за гріші кожного вистарається, що кому треба. Фалтін за це навіть до суду не скаржив, тільки відповів, що він невинний, як адвокатський помічник і тому може старатися для своїх

клієнтів, що кому треба й брати за це гріші. — Тепер тільки виявилось, що Фалтін не має нічого спільного з адвокатурою й його свідцтво про юридичні іспити було фальшоване.

ЗА ЩО ФАЛТИНА АРЕШТУВАЛИ.

Перед кількома днями тільки про те й були балачки, що Фалтін арештований за те, що за гріші звільняв рекрутів від війська. Писали й говорили, що дуже широко закроена афера, зв'язана, відомо з військовими кругами.

УМОВИНИ ПРАЦІ В ЛІСІ.

Про життя лісових робітників можна багато писати, бо нужденне воно дуже. Цими рядами в тому подібно думкою з читачами нашої преси про умовини праці в Флелдері, Онт.

Є тут поваже число робітників, а між ними не мало й Українців. Платня дуже мізерна. Від 30 до 35 доларів на місяць. Години праці тижко довгі. Будуть нас пів до п'ятої рано, а пів до шестї снідаємо. На столах заріжальні начиння, що аж страшно їсти з нього. Кулено його ще мабуть за часів канадійської конфедерації. Більшій коники з позоманими крисами, так ще чоловік калячть собі “уби, коли п'є халов об чаї.”

Істи дають подостатком, але поки-ва найгіршої якості. М'ясо-так тверде, що коли людина їсть його, то має враження, що жує слоною шкіру. Розуміється, що купують м'ясо, яке можна найтанше дістати.

Обідаємо в лісі від голим небом. Кухар вивозить обід до ліса в баксах. Робітники ставляться в ряд, як при війську й кожний дістає свою пабку. Доки приїждє черга на останнього-то вся справа замерзає, але чоловік мусить їсти, бо голодний. Багато робітників навіть слугують від того. Майже кожного дня лишаться по кілька в кемпі. Праця триває до 6 — 7 години вечером, так що приходиться працювати 12 годин, а то й більше.

ПРАЩАЛЬНИЙ ВЕЧІР.

В понеделік, 9. квітня н. р. члени відділу Р.З.Т. в Брепфорді, Онт., устроїли працільний вечірок для т. к. Анни Чинда, яка виїхала до Торонто. Першою бесідницею була т. к. А. Іванюк. Вона сказала, що наш відділ з виїздом т. к. Чинду, трітій одну з найкращих своїх працільниць і подякувала згаданій товаришці за її ширшу працю.

КОНІСТОН, ОНТ.

Старанням всіх робітничих організацій в Коністон, Онт., устроєно 2. квітня н. р. працільний вечірок, що його попрацювали т. Д. Мельнік і його сім'я, які виїхали до другої місцевості. Того вечера зішлись майже всі члени й членики наших організацій, а також і деякі наші симпатик.

Вечірок був і веселий, і сумний, бо ми працювали зі сім'єю т. Д. Мельнік, яка працювала дуже ширю для наших організацій. Було кілька музичних точок, а рещта працільний промови. Від відділу ТУРФДІМ працював голова того відділу, від жіноцтва т. к. О. Атаманюк, від відділу Секції Молоді т. к. М. Костанюк, від діточої школи т. В. Головач, училець музики з Селборі. Всі промовці дякували товаришам й товаришці Мельнік, а також їх доць, яка визначалася в манюдінової оркестрі, за їх ширшу працю.

ПОДЯКА ЗА ДОПОМОГУ.

Складаю ширю подяку Головному Заряду Р.З.Т. за виявленіє мені допомоги в сумі \$21 за час моєї недури. Так само ширю дякую опікунам корих, що мене відвідували. Д. Кошуль.

ЗАМОВЛЯЙТЕ НОВУ КНИЖКУ!

Щойно виїшла з друку накладом Робітничо-Фермерського Видавничого Товариства дуже цікава комедія на 5 дій видатного французького письменника Мольєра

СКУПАР

в перекладі Микола Бажалука, а в перерібі М. Ірчана.

Ця комедія дуже цікава й повчаюча своім змістом. В ній бере участь 14 осіб. Надается, власне пристосована до наших робітничо-фермерських сцен.

ЦІНА ПРИМІРНИКА 35 ЦЕНТІВ.

Хто замовить 5 примірників разом, то дістане на них 75 центів опусту, тоб-то 5 примірників за \$1.00. Замість переписувати роіл, радимо всім нашим драматургам замовляти сразу за 3 долари 15 примірників.

Замовлення разом з грішми засилайте на адресу:

UKRAINIAN LABOR NEWS
Cor. Pritchard and McGregor Sts., — — — Winnipeg, Man.

Місяць травень для української робітничої преси в Канаді. Про це ми повинні пам'ятати й другим переказувати. В травні ми повинні приєднувати свої часосисам і журналом нових передплатників. В травні ми повинні вирівнювати свою залегу передплату! В травні ми повинні складати й від інших зібрати пресовий фонд! ВСІ ДО ПРАЦІ В КОРИСТЬ СВОЄЙ ПРЕСИ!

КУПУЙТЕ ЮВІЛЕЙНІ ФОТОГРАФІЇ УКР. РОБ. ДОМУ У ВІННІПЕГУ!

Щоб увіковічнити пам'ять десятилітнього ювілею Товариства Український Робітничо-Фермерський Дім, Центрального Виконавчий Комітет замовив і видав художній малюнок центрального будинку у Вінніпегу, який прикрасить помешкання кожного члена й членики ТУРФДІМ та кожного українського робітника й фермера, який купить собі цей образок.

Малюнок є в трох кольорах і двоох форматах. Перший менший формат — самий образок 6X9, а з бордером 9X11 — коштує лише 25 центів штука.

Другий, більший формат 10½X16 самий лише малюнок, а з бордером 13X19 надається для більших приміщен, головні для Українських Робітничих і Фермерських Домів. Більший малюнок коштує \$1.50.

Кожний робітник і фермер повинні набути собі хоч менший прекрасний образок за 25 центів.

Кожна робітничо-фермерська інституція повинна набути собі більший малюнок за \$1.50.

Замовлення разом з належністю посилайте таки зараз на адресу:

UKRAINIAN LABOR-FARMER TEMPLE ASSOCIATION
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — — — Winnipeg, Man., Canada.

КУПУЙТЕ ІЛЮСТРОВАНІЙ АЛЬБОМ!

Тому, що багато товаришів і товаришок бажали мати пам'ятку з фільми “Тарас Шевченко”, Провінціоальний Комітет провінції Онтеріо видав прекрасний альбом

ЖИТТЯ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА В ІЛЮСТРАЦІЯХ

В цьому альбомі, на найкращому крейдяному папері, представлено життя Тараса Шевченка від маленької дитини до самої смерті. Тому, що видання надто коштовне, видано малу кількість цього альбому. Спішіть з замовленнями! Коли купите, матимете дорогу пам'ятку на довгі роки.

ЦІНА З ПОШТОВОЮ ПЕРЕСИЛКОЮ \$1.00.

Замовлення з грішми посилайте на таку адресу:

UKRAINIAN LABOR-FARMER TEMPLE ASS'N
Cor. Pritchard & McGregor Sts., — — — Winnipeg, Man., Canada.
або на адресу Провкою Онтеріо:
PROVINCIAL EXECUTIVE COMMITTEE U.L.F. ASS'N
300—302 Bathurst St., — — — Toronto 2, Ont., Canada.